

8
7X
DE
VIRGA MESSIÆ FERREA,
REGIÆ DIGNITATIS
SYMBOLO

EX
II. PS. 9.
DISSERENS,
AD

LEGUM
GYMNASII ELBINGENSIS
PRÆLECTIONEM

ET
JUVENTUTIS TRANSLOCATÆ
LUSTRATIONEM

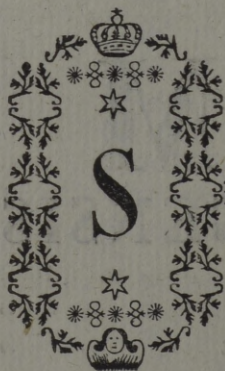
D. X. SEPT. A. MDCCL
SOLEMNI RITU CELEBRANDAS
MUSARUM

Patronos
dubl: do 532.
AC
FAUTORES

OMNIS ORDINIS, OMNISQUE DIGNITATIS
SUMMOPERE COLENDOS
DECENTER INVITAT

JOANNES LANGIUS,
RECTOR.

ELBINGÆ, STANNO PREUSSIANO.

Si quid est in homine iudicii, rerum humanarum juxta ac divinarum exercitatione confirmati, is facile mihi pollicem premet, in dirigendis mortalium actionibus, præprimis vero in juventutis scholasticæ moribus ad sanctissimam DEI voluntatem, justissimumque Parentum ac Patronorum nutum componendis, salutari piaque de Christo meditatione nihil prius, nihilque posterius esse. Quapropter cum in eo rerum articulo me constitutum esse sentiam, in quo commodo proximi & usui juventutis, festivitatisque anniversariæ conveniens quid publice exarandum sit, in VIRGAM MESSIÆ FERREAM, REGIÆ DIGNITATIS SYMBOLVM, oculos animumque defixos habere placuit, de qua Davides l. c. בְּשֵׁבֶט בָּרוּךְ inquit תִּרְעֵם f. *conteres illos virga ferrea.*

Virgam sceptri naturam induentem æque ac coronam summos imperii fasces denotare, omniaque majestatis jura significare, constat inter omnes. Quippe Reges, rerum publ. gubernaculis admotos, & in publico aut pro tribunali versantes, sceptrum manibus tenuisse, non facer modo V. T. codex, a) sed monumenta quoque Græcorum, Romanorum, aliorumque satis superque testantur. Id quod partim ad declarandum rectitudinem, quæ regimini inesse debet,

a) Amos. I, 5. Bar. VI, 13. Esth. V, 2.

debet, partim etiam severitatem, quandoquidem hoc instrumento inobedientes reosque verberare potes, factum esse ignorat nemo. Hinc non Moses modo, populi israelitici Dux, virga s. baculo sceptri instar regalis usus est, b) sed singulas quoque Isacidarum tribus, eodem principalis dignitatis & judicandi facultatis teste, gavisas fuisse, ex duodecim illis cum inscriptione nominum in tabernaculo positis, ex quibus Aaronis floruit, facile conjecturatu est. c) Quod vero ad Romanos attinet, videre est apud Plutarchum, d) Praefectibus aliisque majoribus apud illos Magistratibus, penes quos reip. cura stetit, virgas, imperii regalis symbola, annexis securibus colligatas, lictores praetulisse. Ad haec tanta regiae virgae, in qua jura dabant, apud Graecos fuit religio, auctoritas tanta, ut quod ex facto Agamemnonis constat, illi per sceptrum Principis fidem datam firmasse dicantur. e) Quodsi vero conjecturae locus datur, populi occidentales hanc principatum delineandi consuetudinem ab Orientalibus, praepriis Aegyptiis petiisse videntur, qui imperium & majestatem συμβολικῶς declaraturi, characteres inter, quibus sapientiam suam involvebant, sceptrum elegerunt, cui vel oculum vel stellam, (oculo scientiam; scepro autem potentiam indicantibus,) saepe addiderunt. f)

His praesuppositis nobis indagandum est, cuinam virga illa, a Psalte laudata, competat. Plurima quidem Judaeorum neotericorum pars & cum his Grotius, g) illam Davidis esse, respondent; ast cum Davidem omnium gentium & universae terrae Dominum fuisse, v. 8. Ps. cit. omnesque Reges ac Judices eum veneraturos esse, v. 11-13. dici nequeat, de alio, Davide majore, hunc psalmum & illa inprimis verba, in quibus regalis hujus dignitatis ratio habetur, intelligendum esse animadvertit omnis. Hinc praeter Brentium, Schmidium ac Calovium, laudatissimos canticorum davidicorum Commentatores,

b) Exod. XVII, 5.

c) Num. XVII, 2-8.

d) in *quest. rom.*

e) *Hom. L. II. Iliad.*

f) vid. *Horus Apollo in hieroglyphicis Aegyptiorum.*

g) in *annot. in V. T.*

Theod. Hæspanius, magni nominis Theologus, otia nobis fecit, h) evidentissimis in apurum ponens argumentis, Psalmum secundum; in quo nulla auctoris fit mentio, a Davide quidem compositum esse, non vero de Davide, sed Davidis Domino agere. Quippe filium DEI, Messiam, Regem in monte Zion a Domino constitutum esse, æterna Regis hujus generatio, v. 7. dominii ipsius amplitudo, v. 8. universalis omnium Regum & populorum subjectio, v. 10. religiosa, qua ille afficiendus est, invocatio, v. 11. 12. imo singula totius Psalmi commata verbaque satis evincunt. Idem enim ille est, cui Dominatori, i) Regi gloriæ, k) Principi pacis, l) omnia subjecta sunt sub pedibus ejus, m) cuique probe regnatura omnis mundus a Patre in hæreditatem datus est. Quem Nathanael quondam conspiciens, ita alloquitur: Rabbi, tu es Rex Israelis. n)

Quamvis vero Judæos consentientes habeamus omnes, Messiam non hominem, e fece infimæ plebis, vulgique ignobilis stirpe oriundum, sed Regem fore; imo præcipuum hoc doctrinæ judaicæ caput esse sciamus, quod Messiam, qui e regio domus davidicæ stemmate prognatus, Rex futurus sit, expectent; in eo tamen maxime in contrarium abeunt, ut temporale saltem Salvatoris regnum somnient: o) nobis contra id spirituale esse contendentibus. Hinc disceptationis, quam Limborchius cum verpo quodam erudito religionis fideique christianæ confirmandæ gratia instituit, p) non ultimum fuisse argumentum legimus, q) quale Messia regnum sit futurum, temporale an spirituale: illud ex præconcepta opinione Judæo; hoc vero ad verba Christi: regnum meum non est de hoc mundo, r) Christiano adfir-

h) *ad Lipm. p. 344.*

i) VIII. Pf. 2.

k) XXIV. Pf. 7.

l) *Jes. IX, 6. 7.*

m) *Ebr. II, 8.*

n) *Jo. I, 49.*

o) *vid. Jac. Martin. L. III. de tribus Elo. c. 112. p. 736. Hunn. T. V. op. lat. p. 126. disp. 16. th. 45 & 53.*

p) *conf. Limborchii amica collatio cum erudito Judæo de veritate rel. christ. p. 58.*

q) *in Buddei Th. Mor. P. II. c. I. §. 13.*

r) *Jo. XVIII, 36.*

adfirmantibus. Hoc autem Christi regnum, quod vel intuitu creaturarum omnium, vel respectu ecclesiæ cum in hac tum in futura vita potenter, gratiose & gloriose administrat, ipsi non modo qua divinam naturam competit, sed etiam propter unionem personalem & habitantem in ipso omnem deitatis plenitudinem, qua humanam non tribui nequit. Sceptrum itaque Messiae, sicuti & regnum ipsius æternum esse & omnia in cœlis juxta ac in terris sua complecti amplitudine, animadvertit omnis. Nam quod Christus, Patri regnum traditurus, ab Apostolo dicatur, s) de ea saltem regni œconomia, quæ ad fœdus gratiæ pertinet, hoc intelligendum esse, res ipsa loquitur.

Ast non sufficit, ex hoc regiæ dignitatis charactere Messiam Regem constituisse, sed ratio insimul ordoque svadent, ut & virgæ hujus naturam ac usum, qui illam in regno messiano comitatur, consideremus. Sunt qui per virgam ferream, rebelles Christi contententem, Evangelium potens ad salutem omni credenti, verbumque Salvatoris, prodiens ex ore ipsius intelligunt. Sic enim Bugenhagenius ad h. l. t) „Quod credentibus est, inquit, vita & consolatio, „incredulis & adversariis est ferrea virga. - - - Evangelium omnia „nostra damnat: id quod non sustinent impii cum suo brachio seculari, ideoque verbo evangelico percutiuntur & occiduntur, i. e. „excæcati pereunt.“ Non quidem inficias eo, verbum Evangelii, per quod Christus ecclesiam suam regnat, nomine gladii Spiritus u) sceptrique justitiæ w) venire; interim ex Theologia puriori sic edocti, sic innutriti sumus: τὸ damnare, percutere, occidere, perdere, aliaque interitum animarum spirantia Legis esse; non vero Evangelii munus, quod consolatur, erigit, beat, hominesque de gratia DEI per Christum parta certiores reddit. Quod si itaque verborum davidicorum interpretationi inhæremus, verum illorum declaraturi sensum, apparet, non virgam evangelicam & gratiosam, sed legalem

s) I. Cor. XV, 24.

t) in Psalterio Davidis, p. 13.

u) Eph. VI, 17.

w) XLV. Ps. 7.

& decretoriam ad destructionem omnium regni Christi adversariorum paratam h. l. indicari. Nam sicuti virga, Salvatori tradita, pœnam denotat, ita epitheton illud: conteres s. confringes eos, qui hostes & legum tuarum contemtores, sceptro gratiæ i. e. verbo evangelico se submittere nolunt, diram interneccionem, quam lex dicitur, comminatur. Non quidem sum nescius, LXX, quos & alii ad Episcoporum dominatum stabiliendum secuti sunt, Davidis תרעם per ποιμαίνεις αὐτούς, pascas illos, interpretatos esse, sed quamvis τὸ pascere, si de Christo Salvatore sermo est, in paginis sacris pro summa potestate ponatur; non tamen virgæ pastoralis sed decretoriæ h. l. mentionem factam, ideoque non per pascas, sed conteres illos, exponendum esse, hi intelligunt, qui sciunt, aliud esse רעה pascere, & aliud רעע s. ut Arias habet רוע conterere, de quo תרעם descendit. Quem significatum ipse contextus luculenter indicat; quippe statim additur: & sicut vas figuli in frustra quasi comminues ac disperges illos. Quo omnino respicit Vates, x) qui nomine DEI exclamat: אִנּוּ נִשְׂיֵשׁ שִׁבְטִי בְּנִי מֵאֲסַת כָּל-עֵץ, lætemur, virga filii mei spernens est omne lignum. Quæ verba b. quidem Lutherus: O wie froh wolten wir seyn, wenn er gleich alle Bäume zu Ruthen machte über die bösen Kinder; Glassius vero ita interpretatur: y) Lasset uns froh seyn. Alles Holz ist zu gering gegen dieser Ruthe, welche eisern ist. Quam ferream virgam credo satis expertos esse Judæos, sine Rege, sine sacerdotio, sine templo oculis nostris quotidie oberrantes. Ubi enim Hierosolyma, sanctissima illa majestatis divinæ sedes? ubi altare, sacrificiis immolandis incrustatum? ubi pectorale Sacerdotis, ad preces DEO commendandas & oracula cœlitus provocanda aptissimum? Sceptrum Messiæ ferreum æque ac rectum justissimumque omnem Judæorum republ. gratia, favore & beneficiis indignissimam repudiavit, exstirpavit, atroque notavit carbone.

Ex

x) Ezech. XX, 10.

y) in *Phil. Sacr. L. V. Tr. I. c. VII.* p. m. 1601. 1602.

Ex his animadvertit facile omnis, Christo Salvatore atque Regi non modo jus ferendi leges, sed frivolos etiam illarum transgressores puniendi vi sceptri regii competere. Nemo vero inde concludat, me in eruditissimi Angliæ Theologi, Georgii Bulli z) & cel. operum ejus editoris Jo. Ern. Grabii sententiam descendere, Christum novum fuisse legislatorem adfirmantium. Sicuti enim a posse ad esse non valet consequentia, ita qui legum ferendarum jure gaudet, ut easdem quoque ferat, necesse non est. Sufficit, leges istas divinas, quas Moses cœlitus acceptas populo israelitico tradidit, a Messia qua DEO originem suam accepisse. Sufficit, Christum leges, ab omnibus Majorum traditionibus & Phariseorum inquinamenti vindicatas, auctoritate regali restituisse & quasi renovasse. Sufficit a DOMINI Dominantium & REGIS Regentium sceptro messiano omne imperium, omnem auctoritatem, omniaque illorum, quos publicæ salutis divina præesse voluit cura, jura dependere majestatica.

Hæc inter Majestatis jura, sceptri & dignitatis regalis criteria, haud ultimum sibi vindicat locum jus leges ferendi; aa) leges, quarum summam necessitatem, quicquid etiam dira Antinomorum cæterva in contrarium proferat, & ipsa hominum imbecillitas & virtutis arguunt æquitas; leges, sine quibus nulla nec civitas nec societas florere & stare diu potest. Quo hinc ethnicorum Philosophi non minorem legibus ac ipsi Deo reverentiam & obsequium deberi declararent, illarum originem vel præeunte Lycurgo ad Apollinem, vel quod Minoem fecisse constat, ad Jovem retulerunt. Hic mos, hæc consuetudo, auctoritatem legibus conciliandi, paganorum fuit. Sed meliorem statuo illorum esse conditionem, qui non ad Apollinis aut Jovis Cretensis sed Messiae sceptrum mitissimum & Magistratus christiani decreta labores, studia, actiones suas dirigere tenentur. Felicem hinc prædico dulcissimam Elbingam & scholam in ea Elbingensem, quæ æquissimis semper ornata juribus legibusque, quicquid emolumenti, quicquid nitoris habet, omne illud & sceptro Messiae regio & curæ Patronorum indefessæ ferre debet.

Quæ

z) in *harm. apost.* c. III. §. 3. p. 28.

aa) *Schuberti Phil. Pr.* c. IV. Polit. §. 1735.

Quæ quidem leges scholasticæ cum crastina, DEO dante! luce, more a Majoribus laudabiliter tradito, publice iterum prælegendæ sint, illos quorum maxime interest, serio monendos duximus, ut paterna monita atque præcepta non auribus saltem hauriant, sed qui festivitatis hujus finis est, illa quoque animo & memoriæ reponant, quo habeat semper omnis Docentium & discantium corona, ad quod scientiam & conscientiam, studia moresque suos componere possit. Cui sane solemnitati maximum pondus, præstantissimum valorem, novumque calcar illos addituros esse confidimus, quos LL. istarum Statores & Conservatores venerari nostra jubet pietas. Hinc VOS, ILLUSTRIS, PERMAGNIFICI, GENEROSI ET AMPLISSIMI URBIS PROCERES, DN. DN. BURGGGRABIE REGIE, PRÆSES, PRÆCONSULES, CONSULES, PATRONI ET MÆCENATES, summo quo fas est observantiæ cultu devenerandi: VOS item, EXPERIENTISSIMI, PL. REVERENDI, CLARISSIMI, PRÆNOBILES, NOBILES, SPECTABILES, HUMANISSIMIque MUSARUM FAUTORES LONGE ÆSTUMATISSIMI, omni reverentiæ officiique studio rogamus, obsecramus, obtestamur, ut præsentia VESTRA honorifica Gymnasium patrium collustrare & LL. SS. prælectioni ac juventutis translocatæ, quæ moderante DN. JO. DAN. HOFFMANNO, CONRECTORE PRÆCLARISSIMO, COLLEGA FIDELISSIMO ac AMICO NOSTRO LONGE AMANTISSIMO insimul *de Jubilæis* verba faciet, lustrationi benevole interesse, haud dedignemini. Quo vero rite omnia & decenter fiant, RECTOR Musica consveta præmissa, sceptri legalis necessitatem probaturus prævia brevi oratiuncula *de licentia legibus temperanda*, actus hujus solemnia aperiet. Summus modo rerum humanarum arbiter felicissime omnia vortere jubeat! P. P. Elb. d. IX. Sept.

A. MDCCL.

